

HRVATSKI *glasnik*

XXXIII. godina, 30. broj

27. srpnja 2023.

cijena 250 Ft

FOTO: BENADETA BLAŽETIN

Nakon blagoslova dvojezičnih ploča ulica i ustanova u Serdahelu

8. i 9. stranica

Obnovljena sigetska tvrđava

7. stranica

Antunovo u Baji

8. i 9. stranica

Jedan dan u Podravini

12. stranica

Dokle možemo opstati u svijetu RatiMira?

Osnovno je životno pravilo da za ljubav i rat treba dvoje. Najmanje dvoje, jer se ljubav i rat mogu postići ako to želi i jedna i druga strana. Mi smo za mir, ja sam za mir, ali oni koji bi to trebali postići nekako se ne slažu, ne misle kao mi odnosno kao ja. Parlament je usvojio državni proračun za obranu za 2024. godinu, proračun koji će prema riječima državnog tajnika zaštititi obitelji, mirovine, radna mjesta, fizičku sigurnost, smanjenje komunalnih usluga. Prema njegovim riječima najvažnija je okolnost pri planiranju proračuna bila to da će se rat odukljiti, a da će Europa platiti najveću cijenu rata u ekonomskom smislu.

U nadolazećim mjesecima vrlo je važan cilj Vlade postići mirovne pregovore i mir svim mogućim sredstvima – jer ako se mir postigne, Europa i Mađarska mogu pronaći povratak u održivi rast. Uistinu, već godinama Parlament ne glasa o proračunu krajem godine, nego već ljeti jer to pomaže planiranju i predvidljivosti, a svi aspekti proračuna određeni su obrani. No, u vrijeme kad smo samo mi za mir, koliko možemo biti predvidivi? I, dokle? Jer očito MIR ne ovisi o nama, nego o ratnim stranama. A kad strane, pa i oni koji ih podupiru u nekom „višem” interesu, ne razmišljaju o MIRU, nego o RATU, nama ostaje samo iščekivanje i vjera: vjera u bolji, pravedniji, miran život.

Plemenita su nastojanja Vlade kojima deklarirano želi zaštititi jedan od najrazličitijih sustava potpore obitelji u Europi, pa je za te svrhe na raspolaganju više od 3000 milijardi forinti. Proračun će štiti i subvenciju za komunalije, osigurati zaštitu mirovina, radnih mjesta, obrana podrazumijeva i zaštitu zemlje u fizičkom smislu. „Dok težimo miru, moramo se moći obraniti u svim okolnostima”, kazao je uz ostalo državni tajnik te dodao da će se i u ovom iznimno teškom razdoblju više sredstava izdvajati za prioriteta područja. Primjerice za zdravstvo, u odnosu na ovu godinu bit će više sredstava za više od 400 milijardi, a za obrazovanje više od 600 milijardi forinti. Ali, što će biti sutra, dokle trebamo čekati na mir, kad će on biti ne samo želja nego i naša stvarnost? Dokle možemo živjeti, opstati u svijetu RatiMira?

S. B.

Glasnikov tjedan

„Okolo članka 56. Zakona najviše je bilo prijedloga u Odboru za narodnosti. To su odredbe koje se tiču načina ispisivanja izbora za narodnosne samouprave.”

„P rava pripadnika nacionalnih i etničkih manjina temeljna su ljudska prava. (...) Ukupnost ovih prava nije dar većine niti privilegija manjine, izvor im nije brojnost pripadnika nacionalnih i etničkih manjina, nego pravo na različitost temeljeno na poštovanju slobode pojedinca i društvenog mira.”

Piramida narodnosnog samoupravljanja gradi se na ustavnim načelima i odredbama Zakona o pravima narodnosti i odredbama Zakona o izbornom postupku i niza drugih važnih zakona. Kao što nam je već poznato, izbori za lokalne i narodnosne samouprave u Mađarskoj (mjesne, područne i državne) bit će 9. lipnja 2024. godine. Za iniciranje utemeljenja narodnosne samouprave potrebno je da prema podacima posljednjeg popisa stanovništva broj pripadnika narodnosti u naselju bude u skladu sa zakonskom odredbom: 25 pripadnika manjine u naselju. I iniciranje utemeljenja područne i državne samouprave ovisi o broju samouprava, broju mjesnih samouprava na područnoj (najmanje deset), postotku ukupna broja kandidata za postavljanje državnih lista za državnu narodnosnu samoupravu. Po usvojenom Zakonu izbori za narodnosnu samoupravu mogu se inicirati i u naselju gdje je 2019. bila utemeljena narodnosna samouprava i ako po posljednjem popisu stanovništva u tom naselju ima 20 pripadnika narodnosti, a utemeljenje narodnosne samouprave može se inicirati i u naselju gdje djeluje obrazovna ustanova koja sudjeluje u narodnosnom obrazovanju zaključno s 1. prosincem godine koja prethodi izbornoj godini.

Važna je poruka usvojenih zakonskih promjena od 4. srpnja, koja se i dosad primjenjivala u praksi kod narodnosnih i domalo svih državnih samouprava, da

zastupnici mjesnih, područnih i državnih samouprava mogu biti voditelji institucija koje je utemeljila data narodnosna samouprava. Što to znači? Kako nema nikakvih prepreka tomu da na kandidacijskim listama civilnih narodnosnih organizacija ne budu voditelji institucija koje je utemeljila narodnosna samouprava i svi oni ostali članovi narodnosne zajednice koji ne podliježu odredbama 106. stavka Zakona o pravima narodnosti. Uređuje se i suodnos mjesnih i državnih samouprava kod preuzimanja institucija sa strane mjesnih narodnosnih samouprava.

Zakonodavac je najnovijim usvajanjem promjene Zakona o pravima narodnosti prihvatio izmjene koje se bitno ne razlikuju u odnosu na dosadašnju pravnu normu. Oko članka 56. Zakona najviše je bilo prijedloga u Odboru za narodnosti. To su odredbe koje se tiču načina ispisivanja izbora za narodnosne samouprave. U samom procesu pregovora i izrade neki od prijedloga nisu ušli, tako ni prijedlog da se pravnom normom osigura opoziv i zamjenika predsjednika i predsjednika narodnosnih samouprava na koje se primjenjuje norma koja se odnosi na pravni status gradonačelnika i načelnika i njihovih zamjenika. Usvojen je tek prijedlog o opozivu zamjenika predsjednika, ali ne i predsjednika. Zamjenik se može opozvati na prijedlog predsjednika tajnim glasanjem Skupštine kvalificiranom većinom glasova (što je više od pola glasova). Zakon određuje kako državne narodnosne samouprave u skladu sa zakonom mogu imenovati savjetnike, a broj savjetnika određuje se u skladu s brojem zastupnika u Skupštinama državnih samouprava. Ako primjerice državna samouprava ima 31 zastupnika, može imati tri savjetnika.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Deseta godišnjica ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju

U Budimpešti je 28. lipnja bilo svečano. U organizaciji Veleposlanstva Republike Hrvatske i Predstavništva Europske komisije u Mađarskoj, na čijem je čelu Mátyás Maksi, u prostoru Európa Ponta (European Commission Representation in Hungary) svečanim prijamom obilježila se deseta godišnjica članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji.

Na poziv veleposlanika Andrića odazvali su se ugledni gosti, među njima i Tibor Navracsecs, ministar regionalnog razvoja i EU fondova u mađarskoj Vladi. U sklopu prijama predstavljene su Osječko-baranjska županija, Grad Novalja i otok Pag te Općina Mošćenička Draga. Prijamu su nazočili između ostalih župan Osječko-baranjske županije Ivan Anušić, saborska zastupnica Nataša Tramišak, gradonačelnik Novalje Ivan Dabo, gradonačelnik Mošćeničke Drage Rikardo Staraj i brojni drugi.

„Prekogranična suradnja jedna je od okosnica odnosa Hrvatske i Mađarske, a o njezinu nastavku razgovarali smo u Budimpešti s mađarskim ministrom regionalnog razvoja i EU fondova Tiborom Navracsecsem u sklopu obilježavanja 10. godišnjice ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju“, napisao je na svojem društvenom profilu osječko-baranjski župan Ivan Anušić, dodavši kako je ovom prigodom Osječko-baranjska županija uzvanicima predstavila svoju turističku i enogastroponudu uz glazbenu podlogu petrovskog Tamburaškog sastava „Koprive“.

Uz izložbu „Arheologija iz zraka“ Arheološkog muzeja u Zagrebu i prezentaciju okusa Hrvatske od Slavonije do Primorja mnogi su uživali u gastrodolicijama. Kako je napisao na svojem društvenom profilu ministar Tibor Navracsecs, „danas slavimo i važne rezultate koji su posljednjih godina postignuti na polju mađarsko-hrvatske suradnje“.

BPB

Foto: Facebook I. A. / T. N.

BUDIMPEŠTA – Skupina mađarsko-hrvatskog prijateljstva sadašnjeg saziva Mađarskog parlamenta utemeljena je 28. studenoga 2022. s trinaest članova.

Predsjednica je Skupine parlamentarna zastupnica dr. Gabriella Selmeczi (Fidesz), a potpredsjednici parlamentarni zastupnici dr. Lóránt László Keresztes (LMP) i Attila József Móring (KDNP). Počasni je predsjednik Skupine glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Članovi su Skupine parlamentarni zastupnici Balázs Ander (Jobbik), Péter Cseresnyés (Fidesz), Alpár Gyopáros (Fidesz), Csaba Nagy (Fidesz), Előd Novák (Mi Hazánk), dr. Zsolt Semjén (KDNP), dr. István Simicskó (KDNP), Balázs Róbert Simon (Fidesz), dr. Ágnes Vadai (DK). Svoju prvu sjednicu, kako doznaje Hrvatski glasnik, Skupina je održala 4. srpnja 2023. godine, a na nju je pozvan i počasni gost sjednice veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić sa suradnicima. Na sastanku su razmotrene mogućnosti suradnje Mađarske i Hrvatske.

PEČUH – U svečanim okvirima 23. lipnja u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi gimnaziji i učeničkom domu „Miroslav Krleža“ zatvorena je školska godina 2022./2023. Školsku godinu riječima i dodjelom diploma i pohvala najistaknutijim učenicima zatvorila je doravnateljica škole Rita Magyar. Svi zajedno još su se jedanput prisjetili brojnih postignutih rezultata koji su plod uložena truda i rada. Učenici su nakon svečanosti preuzeli svjedodžbe koje zrcale njihovo zalaganje. Ali, kako je naglasila doravnateljica Rita Magyar, cilj učenja nije ocjena, nego cjelogodišnji proces tijekom kojeg svatko svakim danom u svakom pogledu sve više i više napreduje. Jer se svakim danom otvara nova prilika da se nešto novo nauči.

„Za lijepe rezultate učenici uglavnom dobivaju pohvalne riječi, no ne zaboravimo učitelje i roditelje bez kojih su današnji uspjesi nezamislivi. Sigurno znate da je najstabilnija konstrukcija tronožna stolica. U školi pak najstabilniji temelj rada čini suradnja triju partnera: učenika, roditelja i škole. Njihova suradnja osigurava to da učenici daju najbolje od sebe u školi. Hvala učiteljima na predanu znanju, pripremama, izletima, strpljenju, rješavanju konfliktnih situacija, i drugim zadacima koje sad nismo istaknuli“, rekla je Magyar dodavši kako nova školska godina 2023./2024. počinje u petak 1. rujna u 7:45 te kako će njezino svečano otvaranje u Krleži biti istoga dana na 1. satu: za prvšačice u pratnji roditelja, a za velike pak u pratnji njihovih razrednika.

BPB

Izvanredna sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave

U skladu s odredbama Pravilnika o organizaciji i radu 20. svibnja u knjižnici Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Budimpešti održana je izvanredna sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave. Izvanredna sjednica bila je nužna zbog prihvaćanja Rebalansa proračuna HDS-a, ureda i institucija te prihvaćanja godišnjih financijskih izvješća za 2022. godinu kao i plana poslovanja za 2023. godinu HDS-ovih poduzeća: Nefitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“, Zavičaja d. o. o. i Hrvatskog kazališta Pečuh n. d. o. o. Nadalje, usvojene su odluke o pokretanju vrtićkih skupina te o broju skupina učenika koji pohađaju vjeronauk i etiku u školskoj godini 2023./2024. u trima odgojno-obrazovnim ustanovama: Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu, Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže u Pečuhu te Hrvatskom vrtiću i osnovnoj školi Mate Meršića Miloradića. Osim toga raspravljalo se još o pokretanju sata tambure i izmjenama Pedagoškog programa Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, prihvaćanju pravilnika Programa stipendiranja hrvatskih narodnosnih pedagoga NPÖTP, a na kraju bilo je riječi i o pripremama Državnog hodočašća Hrvata u Mađarskoj. Uz to najavljeno je i skorašnje otvorenje Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“ u Pečuhu.

Nakon što je predsjednik Ivan Gugan pozdravio parlamentarnog glasnogovornika Jozu Solgu, voditelje ustanova i poduzeća te sve skupštinare i utvrdio da postoji kvorum jer je nazočilo 18 skupština – uz usmenu dopunu da se na dnevni red uvrste točke Delegiranje člana u Odbor za izbor kandidata Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“ (koji će od jeseni započeti s radom i u Pečuhu), Ugovor s poduzećem koje voćem opskrbljuje Hrvatsku ustanovu u Santovu i Ugovor o javnom obrazovanju sa Samoupravom grada Sambotela u vezi sa sambotelskim hrvatskim vrtićem – jednoglasno je prihvaćen predloženi dnevni red.

Skupština je jednoglasno prihvatila potpore Ureda predsjednika Vlade za obrazovanje narodnosnih pedagoga od 3 500 000 forinti i za Kamp hrvatskoga jezika od 2 200 000 forinti, koji će se ostvariti u matičnoj domovini. Uslijedila je rasprava i usvajanje odluke o Rebalansu proračuna HDS-a, ureda i institucija za 2023. godinu koji je bio potreban zbog pristiglih potpora, ugrađivanja ostvarenih prihoda institucija među proračunske stavke te pregrupiranja među glavnim stavkama, a Rebalans je prihvaćen s jednakim приходima i rashodima od 2 842 774 120 forinti.

Uz usmenu dopunu bilance za 2022. godinu ravnateljica Nefitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ Timea Šakan-Škrin naglasila je kako je prošlogodišnji minus od 33 milijuna forinti, što je potvrdila i revizorica, posljedica inventure odnosno remitende knjiga u skladištu. Kako je dodala Timea Šakan-Škrin, u Croatici je zaključno s 31. prosincem 2022. godine napravljena kompletna inventura, kakve

nije bilo možda već deset godina, čime je sad čista slika te se može ravnati prema stvarnim podacima. Skupština je bez rasprave jednoglasno prihvatila financijsko izvješće (bilancu) Nefitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ za 2022. godinu s приходima od 157 154 000 forinti te s izdancima za javno dobro od 189 129 000 forinti uz bilancu (pasivu) s vlastitim kapitalom od 587 977 000 forinti te uz ukupne izvore od 594 776 000 forinti.

Prema Izvješću poslovanja Zavičaja d. o. o. za 2022. godinu uz prihode od 2 545 637 kuna i rashode od 2 386 594 kune ostvarena je dobit od 159 043 kune, što je Skupština bez rasprave jednoglasno prihvatila. Kako je u pismeno predloženom planu poslovanja između ostalog naglasio ravnatelj Tibor Radić, 2023. godine u kampovima hrvatskoga jezika prema posljednjim informacijama imat će otprilike pola učenika nego što su imali posljednjih godina. Tako će za 230 polaznika organizirati tri kampa, od 11. lipnja do 2. srpnja. Uz pojedinačne i grupne rezervacije i očekivani broj noćenja organizirat će i nekoliko već tradicionalnih priredaba. Planiraju nastaviti radove na objektu, i to korištenjem potpore Europske unije za energetska učinkovitost, radi izgradnje solarne ploče za struju te nove LED rasvjete iznutra. Ove godine ne mogu ući u veću investiciju, žele samo očuvati dosadašnje stanje objekta i izvršiti potrebna renoviranja i popravke nepredviđenih kvarova. Uz razne promjene ravnatelj je naglasio kako su zbog dramatično povišenih cijena energenata i namirnica bili prinuđeni povišiti cijene usluga za otprilike 15 do 18 %. Planirani je rok za otplatu drugog

dijela kredita dobivenog od Nefitnog poduzeća „Croatica“ 30. kolovoza 2023. godine. Skupština je jednoglasno prihvatila i Plan poslovanja Zavičaja d. o. o.

Prema приходima od 117 440 000 forinti i rashodima od 120 042 000 forinti Hrvatsko kazalište bilancu je ostvarilo s gubitkom od 2 602 000 forinti. U 2022. godini ostvareno je 90 predstava, 77 kazališnih i 13 drugih. Kazališnih na hrvatskom jeziku 58, od toga 22 dječje, 13 gostovanja u inozemstvu i 3 predstave gostujućih kazališta iz Hrvatske. Skupština je jednoglasno prihvatila i Plan poslovanja Hrvatskog kazališta.

S obzirom na to da se u santovačkom vrtiću očekuje isti broj polaznika, Skupština je usvojila odluku o pokretanju triju vrtićkih skupina, u pečuškom uz 26 novopisanih vrtićara i dalje o pokretanju četiriju skupina, a prema broju upisane djece u sambotelskom vrtiću o pokretanju dviju skupina. O pokretanju skupina vjeronauka i etike Skupština je usvojila odluke o pokretanju po jedne skupine vjeronauka i jedne skupine etike u svim razredima, i to u svim trima ustanovama. Na molbu santovačke hrvatske škole Skupština je jednoglasno usvojila i odluku o pokretanju sata tambure (uvršteno u satnicu), a u skladu s tim prihvaćena je i izmjena Pedagoškog programa škole.

Skupština je na kraju prihvatila i Ugovor o javnom obrazovanju sa Samoupravom grada Sambotela o osiguravanju vrtićkog odgoja na hrvatskom jeziku. Predsjednik Gugan na kraju je još obavijestio nazočne o pripremama za nadolazeće Državno hodočašće Hrvata u Mađarskoj, koje će se održati 16. rujna u Komaru u omiljenom marijanskom svetištu pomurskih Hrvata.

H. G.

László Kövér: Cijeli mađarski narod stoji iza zakarpatskih Mađara

„Ukrajinska politika mora znati da cijeli mađarski narod stoji iza zakarpatskih Mađara, mađarska država neće odustati ni pod kakvim pritiskom štiti interese tamošnjih Mađara“, rekao je László Kövér u petak 19. svibnja 2023. u Budimpešti.

U uvodnom govoru na Forumu mađarskih predstavnika Karpatskog bazena (KMKF) predsjednik Narodne skupštine istaknuo je kako postoji samo jedinstvena mađarska nacija i jedinstvena mađarska stvar. László Kövér istaknuo je: „Za nas pitanje zakarpatskih Mađara nije samo manjinsko pitanje nego i egzistencijalno pitanje u najužem smislu te riječi. Pitanje zavičajnih manjinskih zajednica, koje čine više od jedne desetine europskog stanovništva, nije samo moralno nego i vitalno stvarno političko pitanje. Ako se može eliminirati identitet nacionalnih zajednica koje žive u brojčanoj manjini, onda se na isti način može eliminirati i nacionalni identitet brojčane većine. A ako se gubi identitet nacija kao državotvornih zajednica, onda nacionalne države kao javne vlasti gube svoje glavno pravo postojanja, gube kvalitetu zastupanja javnog dobra i javnog interesa, onda europski poredak javne vlasti, koji se postupno razvijao od Vestfalskog mira, također gubi svoje temelje.“

Osim toga poručio je da će, ako se sve to dogodi, prvo doći do opće europske političke destabilizacije, zatim opće europske društvene anarhije, a na kraju, uz obećanje reda, stiže Europa koja ignorira sve nacionalne vrijednosti, služi nadnacionalnim privatnim interesima umjesto nacionalnim – prvo samo prazni svaku demokraciju, a zatim je otvoreno ignorira. Podsjetio je da rusko-ukrajinski rat, koji je izbio 24. veljače 2022., nije počeo prvim ruskim pucnjem, nego kad su neki vodeći ruski političari doveli u pitanje neovisnost ukrajinskog naroda, posumnjali u postojanje samostalnog ukrajinskog jezika i kulture, a time uskratili i pravo na postojanje ukrajinske države, otvoreno izražavajući da se svijet koji se naziva ukrajinskim mora rusificirati.

Pritom je predsjednik Sabora postavio pitanje kakva je situacija ako sama žrtva dovodi u sumnju etničku stvarnost drugih, nastoji ih ograničiti i eliminirati. „Ukrajinska država ne djeluje ofenzivno protiv vlastitih nacionalnih manjina od 2015. godine, nego od 24. veljače 2022. godine. Zakonodavstvom, često uz zastrašivanje tajnih službi, dovodi u sumnju pravo nacionalnih zajednica koje žive na njezinu teritoriju na samosvojnost, materinski jezik i kulturu i praktički ih želi ukrajinizirati“, istaknuo je.

„Ako od 2015. godine ukrajinska država, dovodeći u pitanje njihovo pravo na postojanje, može osuđivati na likvidaciju i asimilaciju mađarsku, poljsku ili rumunjsku nacionalnu zajednicu u Ukrajini koje žive u svojoj domovini tisućama godina ili mnogo stoljeća, što je onda prepreka nekome s još jačim pravom da u budućnosti dovodi u sumnju pravo na postojanje mađarske, poljske ili rumunjske države i s tim u vezi nastojati je likvidirati?“, postavio je pitanje.

Prema njegovim riječima, sve što se trenutačno događa u Ukrajini dokazuje da politika etničke isključivosti ili čak etničke dominacije državu ne čini jačom ili stabilnijom, nego ranjivijom i nestabilnijom.

Dotaknuo se i sljedećeg: „Nakon završetka rusko-ukrajinskog rata arhitektura europske sigurnosne politike ne može se obnoviti bez pravednog rješenja pitanja nacionalnih prava. U nedostatku toga svaki novi koncept europske sigurnosti gradi se samo na pijesku.“

Prijedlog mađarske nacionalne politike za temelj nove europske sigurnosne politike ono je što je formulirao Forum mađar-

skih predstavnika Karpatskog bazena 2020. godine i što je potvrdio i Mađarski parlament: pravo na nacionalni identitet treba postati dio univerzalnih ljudskih prava, kako u brojčanoj većini tako i u brojčanoj manjini, živući ljudi podjednako trebaju imati pravo čuvati svoj materinski jezik, kulturu i domaću domovinu te to prenositi svojim potomcima.

„Stajalište mađarske nacionalne politike ne može biti drukčije nego da europsko, principijelno i demokratsko rješavanje nacionalnih problema u Europi – posebice procesa integracije balkanskih država – nije samo mjera ozbiljnog shvaćanja ljudskih prava nego i interes prvorazredne sigurnosne politike. Povrede nacionalnog identiteta prije ili poslije rezultiraju političkom destabilizacijom, a načelna i zakonska zaštita nacionalnog identiteta jača političku stabilnost i sigurnost“, naglasio je.

Budućnost u Europi, ako je ima, pripada europskim nacionalnim državama koje su sposobne djelovati i provoditi politike koje su poštene prema svim etničkim skupinama koje žive pod njihovom vlašću te koje su sposobne koordinirati svoje napore kako bi potvrdile i zaštitile svoje interese.

László Kövér objasnio je da mađarsko jedinstvo nije samo tematička nužnost unutar okvira parlamentarne demokracije posvuda u Karpatskom bazenu nego i povijesni poredak postojanja. „Ubuduće će samodisciplina i samokontrola zasigurno biti još potrebnije svagdje u Karpatskom bazenu jer postoje oni kojima je u interesu provocirati mađarsku državu i mađarske zajednice u inozemstvu. S njihove točke gledišta samopouzdanje pre više ojačanih Mađara prijati njihovim planovima.“

BPB

Foto: MTI

Potpisan sporazum o prijateljskoj suradnji Općine Petrijevci i Samouprave Santova

Nakon što je potkraj prošle godine izražena obostrana namjera te nedavno usvojene odluke općinskih vijeća o uspostavljanju suradnje na razini naselja odnosno općina, 17. lipnja u Santovu upriličeno je svečano potpisivanje Sporazuma o prijateljskoj suradnji Općine Petrijevci (Hrvatska) i Samouprave sela Santova. U toj prigodi ujedno je obilježena i 10. obljetnica zbratimljenja Kupusine (Kupuszina – Srbija) i Santova, a na središnjem trgu blagoslovljeni su grbovi triju prijateljskih naselja.

Podsjetimo kako je suradnja Općine Petrijevci i Hrvatske samouprave Santova započela još ujesen 1994. godine, a potvrđena je okvirnim sporazumom o suradnji 3. veljače 1996. godine. U proteklih gotovo trideset godina ostvarena je plodna suradnja, niz uzajamnih posjeta i susreta čelnika, vijećnika, škola, vjerskih zajednica, kulturnih, sportskih, lovačkih i drugih udruga.

Svečanosti koja je upriličena u ranim poslijepodnevima u santovačkom Načelničkom uredu nazočili su članovi općinskih vijeća, koje su predvodili petrijevački načelnik Ivo Zelić i santovački načelnik Gabor Varga, a priključili su im se i gosti iz prijateljske Kupusine na čelu s predsjednikom MZ-a Kupusina Róbertom Rekettyeom. Kao pozvani gosti svečanosti su nazočili i zastupnici mjesne hrvatske i srpske narodnosne samouprave.

Nakon intoniranja hrvatske i mađarske himne načelnici Ivo Zelić i Gabor Varga svojim potpisom i žigom ovjerali su Sporazum o uspostavljanju prijateljske suradnje između Općine Petrijevci i Samouprave sela Santova. Kako su pri tome oba načelnika uz ostalo naglasila, potpisivanjem sporazuma na razini naselja samo je potvrđena postojeća umalo tridesetogodišnja dobra suradnja, a ovim činom ona je proširena i podignuta na višu razinu. Izrazili su uvjerenje da sporazum neće ostati samo mrtvo slovo na papiru, nego da će se nastaviti dosadašnja plodna suradnja.

Sporazumom o uspostavljanju prijateljske suradnje uz ostalo su istaknuta glavna područja buduće suradnje: ponajprije omogućiti bolje upoznavanje stanovnika svojih naselja odnosno općina, pridonijeti razvoju turizma, olakšavanju međusobnog protoka informacija o lokalnim aktivnostima te ostvarivanju programske razmjene u području kulture, školstva, umjetnosti i sporta. Koliko god mogu, općine će promicati uspostavu izravnih društvenih i gospodarskih odnosa među građanima. Sporazumom općine potiču sudjelovanje na zajedničkim natjecanjima u područjima zaštite okoliša, seoskog turizma i drugim područjima.

Nakon svečanog potpisivanja sporazuma santovački župnik Imre Polyák blagoslovio je grbove triju prijateljskih naselja po-

stavljene u cvjetnom vrtu na središnjem seoskom Trgu Flóriana Alberta. Gosti i domaćini druženje su nastavili na područnom i međunarodnom natjecanju za „Međunarodni Bački kup u kuhanju riblje čorbe 2023.“, koje je održano na otvorenom u dvorištu bivše seoske škole.

S. B.

Foto: T. G.

Načelnici Gabor Varga i Ivo Zelić vlastoručno su ovjerali Sporazum o suradnji

Grbove je blagoslovio santovački župnik Imre Polyák

Okupljeni su bili i na blagoslovu grbova

Predstavnici dviju općina, odnosno naselja na svečanosti

Gospodarstvo – turizam – zaštita baštine – spomenici – ulaganje

Obnovljena sigetska tvrđava Zrinski

Mađarska Vlada ulaže zapažena sredstva u obnavljanje sigetske tvrđave Zrinski, koja se danas nalazi u samom srcu grada Sigeta. Stari je grad i tvrđava spomen-mjesto na Nikolu Zrinskog Sigetskog i mjesto sjećanja na njegovu herojsku obranu grada 1566. godine, kad je u proboju sa svojim vojnicima časno i poginuo. Hrvatski ban Nikola Šubić Zrinski borio se kod Sigeta sa šaćicom ljudi protiv ogromne i nadmoćne osmanlijske vojske pod vodstvom sultana Sulejmana I. Bitka je završila porazom branitelja Sigeta, no osmanlijska pobjeda bila je pirova – znatno oslabljeni odustali su od planiranog pohoda na Beč i središte Europe.

Tvrđava Zrinski jedan je od najvažnijih nacionalnih spomenika u južnom Zadunavlju od 2016. godine, a 2023. godine dobila je naslov „Spomen-mjesto godine“. Nacionalno je to mjesto sjećanja u koje je mađarska Vlada preko projekta obnove dvoraca i tvrđava započeto 2020. godine dosad uložila više od dvije milijarde forinti. U Nacionalnom programu obnove i turističkog razvoja dvoraca i tvrđava mađarska Vlada razvija 18 dvoraca i 12 tvrđava kroz Operativni program za gospodarski razvoj i inovacije.

Dana 19. svibnja svečano je otvoren novi izložbeni prostor i interaktivna izložba u Tvrđavi. Obnovom započeto 2020. godine obnovljeni su bivši ostatci unutrašnjeg dvorca Zrinski i izgrađen izložbeni prostor čiji je najspektakularniji element interaktivna izložba „Stop Sulejman“. Riječ je o interaktivnoj izložbi koja nam priča o povijesti Sigeta. Ona je prostorno nastala u tamnicama (kazamatima) i ima ukupnu površinu od gotovo 1800 m² te se sastoji od deset prostorija. Jedna je od posebnosti izložbe i instalacija autobusa Ikarus 66. U obnovljenim i rekonstruiranim prostorijama nekadašnjih kazamata (bile su to prostorije zaštićene od topovske vatre koje su služile za smještaj bolesnika, streljiva i vojnika) načinjen je suvremeni izložbeni prostor s prezentacijom znamenite Sigetske bitke. Uz izložbene prostore uređen je i dodatni prostor za konferencije, radionice i edukaciju te prostor s ugostiteljskim sadržajem. Obnovljen je vrt kao i šetnica uz zidine.

Povijesna postrojba „Zrinska garda“ iz Čakovca bila je dio službenog protokola otvorenja novoobnovljenih prostora. Gradonačelnik Sigeta Péter Vass nakon službenog otvorenja simboličnim je činom predao ključeve starih kazamata povijesnom kapetanu utvrde Ferencu Šalamonu.

„Nikola Zrinski Sigetski povijesna je poveznica Starog grada u Čakovcu te utvrde u Sigetu, tema prošlih, ali i nekih novih budućih

Ivanje u Kozaru

U organizaciji Hrvatske samouprave Velikog Kozara 17. lipnja priređen je Hrvatski dan i druženje u povodu Blagdana svetog Ivana Krstitelja. U mjesnoj crkvi u kasnim poslijepodnevним satima svetu misu na hrvatskom jeziku predvodio je župnik Norbert Nagy, a misno slavlje pjevali su članovi katolijskog Pjevačkog zbora „Karašica“. Nakon mise u mjesnom domu kulture održan je folklorni program. Nazočne je pozdravila zastupnica Hrvatske samouprave Velikog Kozara Jelica Jakobovics Horváth. Na programu su sudjelovali djeca iz mjesnog vrtića s odgajateljicom Tünde Andrić Jekl, vršendska Plesna skupina „Bubice“, poganski Pjevački zbor „Snaše“ i katolijski Pjevački zbor „Karašica“. Po završetku programa slijedila je zajednička večera, druženje i ples.

zajedničkih projekata“, donosi na svojim stranicama Muzej Međimurja Čakovec.

Cilj projekta bio je stvoriti interaktivni izložbeni prostor, u skladu s najsuvremenijim trendovima muzejske prezentacije tvrđave, njezine povijesti i njezinih heroja, koja može biti zanimljiva svim uzrastima. Cilj je uz spomenuto čuvanje baštine Zrinski i herojskog grada Sigeta kao i jačanje turističkih kapaciteta grada Sigeta. Obnova i razvoj tvrđave provode se kroz Nacionalni program obnove dvorca čiji je nositelj Nefitno poduzeće za zaštitu kulturne baštine (Nemzeti Örökségvédelmi Fejlesztési Nonprofit Kft.).

Branka Pavić Blažetin
Foto: Facebook Csaba Nagy

Dan sela i Festival sarme

U organizaciji Mjesne samouprave Velikog Kozara i tamošnjih narodnosnih samouprava Hrvata i Nijemaca 24. lipnja održani su Dan sela i Dan djece te je priređen Festival kuhanja sarme. Bogati programi čekali su stanovnike sela koji su mogli kušati i ukusnu sarmu.

Antunovo i susret hrvatskih crkvenih zborova u Baji

Susret prijateljstva i radosti

Misnim slavljem na hrvatskom jeziku i tradicionalnim Susretom hrvatskih crkvenih zborova u nedjelju 11. lipnja u župnoj crkvi svetog Antuna Padovanskog u Baji proslavljeno je župno proštenje. Blagdan svetog Antuna Padovanskog proslavljen je u suorganizaciji bajskog KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“, Hrvatske samouprave Baja i Kulturnog centra bačkih Hrvata. Misno slavlje na hrvatskome jeziku u 11:30 predvodio je vlč. Antun Prpić, a s njim suslužio aljmaški župnik Balázs Joó, dok je misu svojim pjevanjem uljepšao pjevački zbor HPD „Graničar“ iz Nove Gradiške (Hrvatska). Velečasni Antun Prpić svoju prigodnu propovijed posvetio je vrlinama svetog Antuna Padovanskog, istaknuvši po čemu trebamo biti pravi vjernici i ljudi.

Kako je u povodu gostovanja u Mađarskoj uz ostalo naglasio vlč. Prpić, koji je ujedno zahvalio domaćinima na srdačnom dočeku, to je susret prijateljstva i radosti. Dodajmo kako su gosti iz Hrvatske došli uz posredovanje svoje sugrađanke bivše lektorice hrvatskoga jezika, a danas profesorice Instituta za narodnosne i strane jezike na Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji Morane Plavac. Na kraju mise velečasnom Antunu Prpiću i članovima HPD-a „Graničar“, koji su svojim sudjelovanjem uljepšali i obogatili ovogodišnje Antunovo u Baji, zahvalila je predsjednica Hrvatske samouprave Baja Angela Šokac Marković. Njima je zahvalio i župnik Mathias Schindler na njemačkom i mađarskom jeziku uz prijevod profesora Živka Gorjanca.

Nakon mise uslijedio je Susret hrvatskih crkvenih zborova pod geslom „Tko pjeva, dvostruko moli“. Tom prigodom nastupili su prijateljski zborovi iz Aljmaša, Kalače i Dušnoka, HPD „Graničar“ iz Nove Gradiške te domaćin – crkveni pjevački zbor „Bunjevačke zlatne grane“ iz

Trenutak za pjesmu

Blaženo jutro koje padaš

**Blaženo jutro koje padaš
u svijetlom slapu u tu sobu,
već nema rane da mi zadaš,
počivam mrtav u svom grobu.**

**Možda ćeš ipak da potpiriš
pepelom iskrnu zapretanu –
jer evo, tromu grudi širiš
čeznućem suncu, jorgovanu.**

**Dijeliš mi neke tihe slasti
kad o tvom zaru vidim knjige
na polici – i cijeli tmasti vidik
te sobe pune brige.**

**Za mene ipak nešto fali
u ovoj uzi bez raspeća,
na dragoj usni osmijeh mali,
u čaši vode kita cvijeća.**

**Blaženo jutro koje padaš
sa snopom svjetla u tu sobu,
već nema smrti da mi zadaš,
no vrati ljubav ovom Jobu.**

Tin Ujević

Zajednička fotografija svih sudionika

Pjevački zbor bajske „Bunjevačke zlatne grane“ s članicom iz Dušnoka

Pjevački zbor iz Kalače

Pjevački zbor HPD „Graničar“ iz Nove Gradiške

Baje. Zborovi su Antunovo uljepšali tradicionalnim bunjevačkohrvatskim i novijim hrvatskim crkvenim pjesama, a gosti iz Nove Gradiške i omiljenim domoljubnim pjesmama. Poslije susreta druženje je nastavljeno u Kulturnom centru bačkih Hrvata, gdje je goste srdačno po-

zdravio ravnatelj Mladen Filaković. Nakon blagoslova jela uslijedio je zajednički ručak svih sudionika, a gosti iz Hrvatske, zahvalivši svojim domaćinima, uputili su poziv za uzvratno prijateljsko druženje u Novoj Gradiški.

S. B.

Bogatstvo...

Pjevački zbor iz Aljmaša

Kliofest 2023.

U sklopu ovogodišnjeg jubilarnog desetog Festivala povijesti „Kliofest“, koji je održan od 16. do 19. svibnja u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, 17. svibnja predstavljena je među brojnim izdanjima i knjiga Szabolcsa Varge i Dénesa Sokcevitisa *A Horvát Szábor története* (na mađarskom jeziku, u izdanju Országgház Kiadó, Budapest). Održan je razgovor s autorima na mađarskom i hrvatskom jeziku, a pitanja su postavljali povjesničari Marija Karbić i Branko Ostajmer. Knjiga je na 556 stranica tvrdoga formata dio serije izdanja Mađarskog parlamenta o saborima u ugarskim zemljama (*Sorozat: A magyar országyűlések története*). Kako se čulo na promociji, planira se i prijevod knjige na hrvatski jezik.

Mađarska i Hrvatska živjele su u zajedničkoj državnoj zajednici više od osam stotina godina. Od 1102. do 1918. imale su zajedničke vladare, a središnji se državni aparat ispreplitalo. Jedna od najvažnijih institucija zajedničke državnosti bio je Ugarski sabor, utemeljen u 13. stoljeću, u kojem sve do 1918. godine uz mađarske velikaše sjede i hrvatski velikaši, koji su od 1608. godine imali svoje mjesto i u Gornjem domu. Knjiga Szabolcsa Varge i Dénesa Sokcevitisa prikazuje povijest Hrvatskoga sabora kao institucije od početka do 1918. godine. Knjiga zorno dokazuje da je hrvatski sabor odigrao važnu ulogu u razvoju hrvatske nacionalne države te da je u dualističko doba, unatoč ograničenim zakonodavnim ovlastima, postao simbolom hrvatske nacionalne suverenosti. Sudjelovanjem u radu zajedničkog sabora doneseni su zakoni vrijedili i na području Hrvatske, ali je u nekim slučajevima hrvatski sabor donosio zakone različite od ugarskih zakona, od kojih je nekoliko dobilo kraljevsku suglasnost. Hrvatsko-ugarskom nagodbom mađarska je strana priznala Hrvatskoj status zemlje partnera, hrvatsko zakonodavstvo moglo je donositi zakone u stvarima koje se smatraju autonomnima, ali je budimpeštanski parlament bio nadležan u tzv. zajedničkim poslovima, gdje su i hrvatski predstavnici imali svoje mjesto.

Branka Pavić Blažetin

HDS-ova XV. Državna kulturna turneja

XV. Državna kulturna turneja održana je 10. lipnja u Budimpešti u organizaciji Hrvatske državne samouprave i Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj. Glavni je cilj turneje povezivanje različitih hrvatskih krajeva u Mađarskoj folklorom, promovirajući tako bogatu kulturnu baštinu hrvatskog naroda.

Nastup je održan u budimpeštanskom Sportskom kompleksu „Zoltán Varga“, gdje su KUD „Marica“ iz Salante i Hrvatska izvorna folklorna grupa iz Budimpešte prikazali svoje plesne koreografije. Događaj je otvorio predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić. Pozdravio je prisutne i predstavio Hrvatsku izvornu folklornu skupinu iz Budimpešte. Potom je voditeljica grupe Eva Išpanović predstavila njezin rad i doprinos, ističući predanost očuvanju tradicije i promicanju hrvatske kulture kroz ples i glazbu.

Hrvatska izvorna folklorna grupa osnovana je 1996. godine na inicijativu Antuna Kričkovića. Njezin je primarni cilj čuvanje bogate folklorne baštine Hrvata u Mađarskoj i baštine matične, hrvatske domovine. U sklopu XV. Državne kulturne turneje grupa je izvela koreografiju „Marindanski bal“, koju je pripremila Vesna Velin, a potom koreografiju gradišćanskih plesova.

Umjetnička voditeljica KUD-a „Marica“ Ramona Štivić ukratko je predstavila povijest KUD-a, koji je u proteklim godinama brojio čak 120 članova, a danas ima 70. Osim plesova bošnjačkih Hrvata društvo uči i prikazuje plesove drugih hrvatskih etničkih skupina – slavonske, pomurske i bunjevačke plesove.

KUD „Marica“ već je sudjelovao na kulturnoj turneji u Serdahehu, a ove je godine u Budimpešti svoj program započeo s boš-

njačkim plesovima iz Salante. Nakon toga prikazao je igre šokačkih Hrvata uz pratnju Tamburaškog sastava „Misija“.

KUD Marica ponosi se izvornom nošnjom svojih članova. Neki su dijelovi njihovih nošnji stari i više od sto godina. Ovakve su turneje i prilika da se takva tradicionalna nošnja predstavi široj publici uz naglasak na njezinu povijesnu i kulturnu vrijednost.

D. O.

BUDIMPEŠTA – U Budimpešti je 30. svibnja potpisan Sporazum o suradnji Knjižnica grada Zagreba (KGZ) i Metropolitanske knjižnice „Ervin Szabó“ (MKESZ). Potpisali su ga ravnatelj Višnja Cej i Péter Fodor. Uz dogradonačelnicu Budimpešte Anett Bósz na svečanom događanju nazočili su i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, prva tajnica u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Mađarskoj Marina Sikora i suradnica u KGZ-u Ismena Meić. Usporedno je potpisan i obnovljen Sporazum o suradnji MKESZ-a i Knjižnica grada Krakova, u čije je ime sporazum potpisala ravnateljica Agneszka Staniszevska-Mól.

Ethan Frome

Foto: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

TUKULJA – U organizaciji Knjižnice i Centra za kulturu grada Tukulje u Siofóku u Hotelu „Aranypart“ od 26. lipnja do 2. srpnja održan je Narodnosni kamp narodnog plesa „Kolo“. Održani su tematski dani hrvatskog plesa (Balázs Sztanics), srpskog plesa (Krisztifor Brczán) te bugarskog (Timea Nagy) i grčkog plesa (László Szeltner). Plesove su poučavali poznati plesači i koreografi iz zemlje i inozemstva. Svake je večeri pak s drugim orkestrom održana plesničica: „Nevetek“, „Rila“, „Kolo“, „T’RAKija“, Udruga „Mythos“. U kampu su mogla sudjelovati djeca do 14 godina u pratnji roditelja te svi drugi zainteresirani stariji od 14 godina. Uz brojne stručne programe ostalo je vremena za kupanje i slobodni program. Voditelj kampa bio je László Halász.

SZÉKESFEHÉRVÁR – Gradsko dramsko kazalište „Gavella“ izvrsnom izvedbom predstave „Kralj Rikard III.“ gostovalo je 8. lipnja u Kazalištu Vörösmarty u Székesfehérváru u sklopu 10. Olimpijade kazališta (Theatre Olympics). U potpuno ispunjenu kazalištu mađarska publika, među kojom i više lokalnih Hrvata, nagradila je hrvatske glumce ovacijama. Na poziv ravnatelja kazališta Jánosa Szikore uz dogradonačelnika Zsolta Lehrnera predstavi je nazočio i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić sa suradnicima. Nakon predstave susreli su se s protagonistima i predstavnicima GDK-a „Gavella“. Tijekom Olimpijade kazališta, čijem je 10. izdanju domaćin Mađarska, nastupa otprilike 400 dramskih, plesnih i lutkarskih kazališta iz 58 zemalja, s ukupno 750 produkcija i 7500 umjetnika. Programi se odvijaju u stotinjak različitih kazališnih prostora diljem Mađarske.

Izvor: mvep.gov.hr

Glazba je ono što nam treba

UNDA – U ime Undanskoga hrvatskoga društva mnogobrojnu publiku su pozdravile peljačica Undanskih tamburašev Djurdjica Balogh i voditeljica Ženske vokalne skupine „Biseri“ Sabina Balogh. Pozivu društva su se odazvali počasni konzul Republike Hrvatske dr. Mijo Karagić, načelnik Unde Tamás Pintér i dr. Franjo Pajrić, neumorni aktivist komu su organizatori bili zahvalni za financijsku pomoć kod organiziranja ove priredbe.

Ideja ove manifestacije se je rodila u dužičkoj zimi na proba tamburašev, a kako su postali u kontakt s drugim grupama, svi su bili željni suradivati kod programa. U priprema su pružili pomoć ognjobranci Unde, kim su tamburaši jako zahvalni.

U prvoj točki su nastupili s gradišćanskom koreografijom najmanji i to dičja grupa „Viverica“ pod peljanjem Nikolette Gati. Slijedio je blok Židanskih zvijezdic, ki su uz tančoše sastavni dio folklorne scene Hrvatskoga Židana pod stručnim peljanjem Marka Steinera. Da je pomlatka u Undi se je vidilo i kod programa druge točke undanskih folklorošev s koreografijom iz Medjimurja i Gradišća.

Koljnofski tamburaši su predstavili u svojem programu uz koljnofske jačke i hite iz Hrvatske. Voditelj Koljnofskih tamburašev je Zoltan Korlath. Kako se vidi i na različni priredba i kod najavljanja budućih priredbov, Ženska vokalna skupina „Biseri“ je poznata ne samo na gradišćanskoj sceni nego i širom – barom u Madjarskoj i u Hrvatskoj. Zrcali se

Naraščaj Veselih Gradišćancev pod peljanjem Nikolette Gati na priredbi uz pratnju tamburašev

njev uloženi trud u usavršavanju klapškoga jačenja. One su jačile tri nove jačke su predstavile 11. lipnja u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu na Festivalu klapov izvan Republike Hrvatske. Stručna voditeljica ženske vokalne skupine je Sabina Balogh. Kot predzadnje točke su se predstavili Židanski bečari, ki su podrška folklorošev i jačkarov Hrvatskoga Židana. Domaćini i ujedno organizatori priredbe su završili kulturni program s bunjevačkimi te gradišćanskimi jačkami i na kraju s jednim talijanskim šlagerom. Undanske tamburaše pelja Djurdjica Balogh.

Za finale su si domaćini pozvali na pozornicu sve sudionike ki su skupno odsvirali jačku *Veselo je društvo naše*. Da je ovako skupno druženje bilo već jako potrebno se je vidilo na reakcija mnogobrojne publike ki su s dužičkim božanjem motivirali tamburaše za predstavljenje još dvih jačkov.

Po kratkoj pauzi i preuredjenju dvorane je počela svirati koljnofska grupa Tamburaši bez imena, ki su do polnoći zabavljali dobro raspoloženu publiku. Sudioniki priredbe su čestitali organizatorom s nakonom da će se ova uspješna priredba i kljetu organizirati.

I. K. / HN

Shodišće Koljnofcev u Medjugorje

KOLJNOF – U organizaciji Koljnofskoga hrvatskoga društva pod peljanjem predsjednika te ujedno i načelnika Franja Grubića je grupa hodočasnikov – po broju četrdeset i šest – krenula na daleki put u Bosnu i Hercegovinu u marijansko svetišće u Medjugorje.

Hodočasnike je pratio rođeni Koljnofac p. Anijan Marko Mogyorósi, benediktinac iz Tihanya. Skupno su pošli na Brdo ukazanja i na Križevac uz molitvu i meditaciju. Pogledali su si vodopad Kravice i jedan dan su bili i u Mostaru. Na putu domom su postali u Zadru kamo redovito idu Koljnofci zbog prijateljske veze u Bibinje.

Puni s doživljaji i lipi uspomeni su se vratili u svoje rodno selo po četiri dani shodišća „Iz obrambe Črne Madone u obrambu Majke Božje Medjugorske“.

I. K. / HN

Foto: Ildi Korláth

Koljnofci na Brdu ukazanja

Jedan dan u Podravini (24. lipnja) – očima suradnice Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“

Ujutro zvoni telefon.

– Moreš doć ranije da postavimo stolove za večeru (za večeru nogometaša veterana)?

– Kako ne bih mogla, raduje me ako mogu pomoći.

Popodne, baš kad bih krenula, ponovo telefon.

– Ne moraš se sigurat, postavile su cure u krčmi. Dojdi kad moreš.

Ali ako sam se već pripremala, idem ja ranije... Bit će nešto. Sve je ovo do Foka i istrajalo... Tamo ugledah: lijevo se ide za Križevce... I sjetih se, danas će biti zlatna misa vlč. Ladislava Ronte, idem pogledati Križevce. Kako se zakrenuh, počeo padati kiša. Stigavši u Križevce, prva osoba koju sretoh: teta Ruža pod kišobranom. Kad me ugleda, odmah mi reče: „Krenula sam u crkvu, ali odi, pravimo šatre za zlatomisničku večeru, pogledaj! Pogledale smo kako ljudi rade, malo se *zdivanile sa 'orvaticama.*“ I eto, u taj tren stigne i slavljnik. Još uvijek pada kiša, ali ako već idemo do crkve, mogle bismo mu odnijeti misno ruvo te albu. Pa neka bude... Crkvice mala, ali prekrasna... Mir i spokoj u njoj... Oko nje ružmarin miriše... Prestala je kiša.

Odande krenuh do Martinaca... U krčmi, u kuhinji, već me čeka miris paprikaša koji kuhaju Anti i njegov brat... Nezadugo stižu i noklice, donese ih jedan od nogometaša veterana... „ajdmo popit nešto!“ Odlazim na nogomet u Cretić... Prijateljska utakmica s Donjim Miholjcem... Vratar brani jedanaesterac... Svi se radujemo... (Ipak nakon nekoliko sati čujem da smo izgubili, ali nije bitno.)

Vraćam se u Centar... Cure kite ogradu škole i park pred sportskom dvoranom. Opet sam u krčmi, u kuhinji: paprikaš je skoro gotov, a stigla je i Irenka i već priprema tijesto za langošice. Idem popiti sok i tad se nešto dogodi: tri žene (inače romskog podrijetla, iz Brlobaša i Lukovišća, otprilike između 50 i 60 godina) prepoznaju me i započinju sa mnom razgovor na HRVATSKOM jeziku! Neshvatljivo, začuđujuće i dirljivo...

Idem u školu presvući se u nošnju, a u međuvremenu stižu i ostali. Glasni smo, smijemo se, ali se i spremamo. Jedan dio nas ide i na svetu misu... Propovijed snažna i udarna... Nakon mise kreće povorka domaćina i gostiju do Žutice, gdje već gori ivanjdanski krijes. Uz veselu povorku pridružuju se mnogi. Kod svetišta „Zdravo Djevo“, a oko vatre „Lepi lvo, krešu kreše na ivanjsko navečer“. Kri-

jes gori, a oko njega se razvije zajedničko kolo... Brzo napravimo reportaže, a potom krećemo nazad u dvoranu. U sportskoj dvorani sve lijepo pripremljeno za program i 30. godišnjicu Orkestra „Podravka“. Program ide svojim redoslijedom... U našoj točki svirači izostave jednu melodiju; na trenutak se zbunjujemo, ali zatim prasnemo u smijeh i sve ide dalje... Gledatelji ništa ne znaju, samo vide da smo još veseliji. Zahvale, pohvale... „Sretan ti rođendan!“ Torta i šampanjac... Večera... Druženje i ples.

Kasno u noći vraćam se doma i razmišljam kako je ovo bio buran dan, pun lijepih i zanimljivih doživljaja i susreta... I za kraj još jedan susret: jelen koji stoji kraj puta nakon što sam krenula iz Martinaca. Ispraća me... „Podravino moja mila...“

Vesna Velin

Mala stranica

Jezične i kreativne radionice u Zavičaju

Jedan od zadataka jezičnih i kreativnih radionica u Hrvatskom državnom kampu bio je izraditi strip o nekim od događanja ili doživljaja u kampu. Pisati i crtati strip sažet je zadatak, treba dobro razmisliti o vizualnom izgledu slika i tekstova kako bi sve bilo u skladu. Naime, strip je slijed crteža koji pokazuju neku priču, većinom popraćen tekstom u oblačićima u crtežu. Sudionici kampa pokušali su putovanje i izlet u Pag pretvoriti u strip, a oni kojima je teško išlo crtanje odlučili su napisati sastav.

Izlet u Šibenik

Jedan dan u kampu bili smo u Šibeniku. Putovali smo autobusom 1 i pol sat. Prvo smo išli kod tvrđave. Jedna žena pričala je o tvrđavi, ima jako zanimljivu povijest. Poslije predavanja slikali smo se i išli do autobusa. Poslije toga putovali smo do košarkaškog terena Dražena Petrovića, koji je bio izvrstan košarkaš, ali je nažalost prerano umro u nesreći. Pogledali smo jedan veliki zid na kojem je njegova fotografija, njegov prvi koš i auto. Zatim smo otišli u jednu pizzeriju, gdje smo svi dobili pizzu. Imali smo i slobodno vrijeme, tad smo pogledali katedralu i lijepe ulice starog grada. Kupio sam i suvenir, dva magneta za uspomenu. Zatim smo se okupili kod autobusa i vratili se u Zavičaj, gdje smo gledali nogometnu utakmicu Nizozemska – Hrvatska. Hrvatska je pobijedila i mi smo svi bili jako veseli.

anonimni autor

Putovanje u Vlačice

Trebali smo jako rano ustati. U šest sati smo se ukrcali u autobus. Put je bio dugačak, malo smo spavale, malo se igrane, upoznale smo se s učenicama pečuške škole. Poslije dugog putovanja stigli smo u Vlačice, u Hotel Zavičaj. Žurili smo se na obalu pogledati more, naš lijepi Jadran. Nadam se da ćemo se

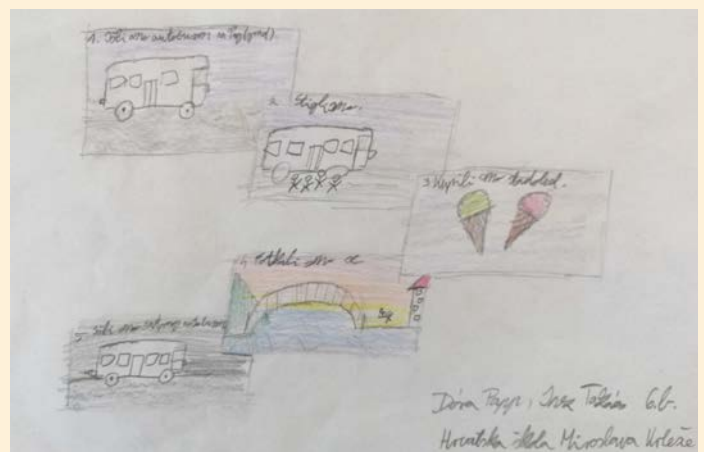
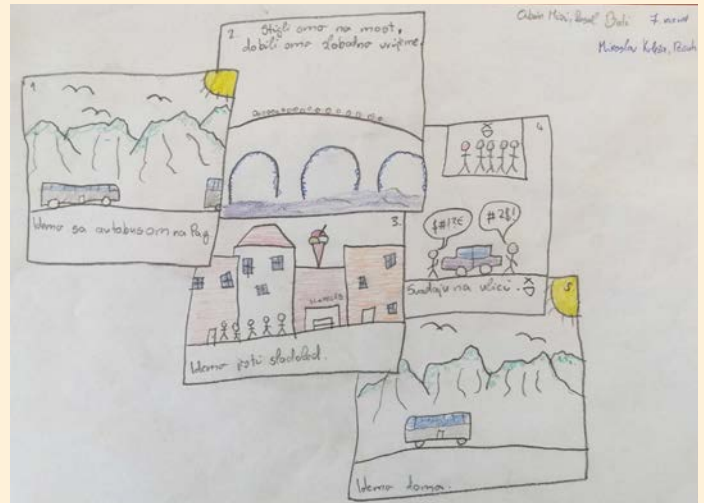
puno kupati, tražiti školjke i uživati u suncu. Sad već znam: želim se vratiti i sljedeće godine!

Luca Faragó, OŠ iz Santova (4. r.)

Na Pagu

Put je bio zamarajuć. Poslijepodne, u pet sati, stigli smo na Pag. Otišli smo na obalu. U sedam sati bila je večera. Poslije večere smo se igrali, a poslije brzo zaspali. Drugi dan imali smo radionice, društvene igre, ples i pjevanje. Najviše mi se sviđala radionica plesa, a od toga još više kupanje u moru.

Sára Schumacher, OŠ iz Santova (4. r.)

Dvojezične ploče za Dan državnosti Republike Hrvatske

Uoči obilježavanja Dana državnosti Republike Hrvatske u zajedničkoj organizaciji Konzulata Republike Hrvatske te mjesnih i hrvatskih samouprava Serdahela i Sumartona 14. lipnja u Serdahelu i Sumartonu svečano su otkrivene dvojezične ploče s nazivima ulica i ustanova koje je pomurskim Hrvatima donirala Međimurska županija. Na svečanosti su prisustvovali predstavnici diplomatskih tijela, dužnosnici mađarskog i hrvatskog političkog i društvenog života, među ostalima posebna savjetnica i izaslanica ministra vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske dr. Gordana Grlića Radmana dr. Vanda Babić Galić, izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Republike Hrvatske Nj. Eksc. dr. Mladen Andrić, počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos, zastupnik u Mađarskom parlamentu Péter Cseresnyés, zamjenik župana Međimurske županije Josip Grivec, pročelnica Službe ureda Koprivničko-križevačke županije Melita Ivančić, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik Hrvatske državne samouprave i Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske Ivan Guban te drugi predstavnici susjednih hrvatskih županija, gradonačelnici i načelnici gradova i naselja s obiju strana Mure. Na svečanom programu nastupila su djeca iz dječjih vrtića, pjevački zborovi iz Sumartona i Serdahela, učenik Levente Baranyai, umirovljena učiteljica Marija Kanižai Prosenjak te Tamburaški sastav „Pomurske žice“ iz Serdahela. Istog dana potpisan je sporazum između Instituta za migracije i narodnosti i Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“.

Međimurska županija već desetljećima skrbi o pomurskim Hrvatima. Suradnju je godinama koordinirao Mješoviti odbor Međimurske županije za suradnju s pomurskim Hrvatima, u koji su bili delegirani načelnici odnosno predsjednici hrvatskih samouprava s jedne i druge strane granice. Odbor je više puta godišnje zasjedao i materijalno potpomagao određene projekte, zahvaljujući njemu sve su se više povezivala naselja s obiju strana granice. U koordinaciji odbora ostvareni su mnogi zajednički europski prekogranični projekti i utemeljen EGTS „Regija Mura“. Suradnja uz podršku Konzulata Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži proširila se i na Koprivničko-križevačku županiju, koja je također velikodušno stala uz pomurske Hrvate, pomogla u povezivanju na vjerskom polju te materijalno potpomagala postavljanje svjetlećeg križa i hrvatskog natpisa Općine u Keresturu. Postavljanje dvojezičnih ploča u svim povijesno hrvatskim pomurskim naseljima započelo je prošle godine, tad su ploče postavljene u Keresturu i Mlinarcima, a ove se godine postavljanje nastavilo u Serdahelu i Sumartonu. Dvojezične ploče simbol su dugogodišnjeg prekograničnog prijateljstva te skreću pozornost svih posjetitelja mjesta na to da u njemu živi i hrvatsko stanovništvo, odnosno da se njeguje hrvatska kultura. Svečanost Dana državnosti, tj. otkrivanje dvojezičnih ploča, započelo je u Sumartonu, gdje su uzvanike pozdravili zamjenik načelnika Tibor Dombai i predsjednik Hrvatske samouprave Sumartona Jožo Đurić. Nakon prigodnih govora djeca iz dječjeg vrtića i pjevači KUD-a „Sumarton“ predstavili su

Dvojezične ploče u Sumartonu otkrili su zamjenik župana Međimurske županije Josip Grivec i zamjenik načelnika Sumartona Tibor Dombai

kratak hrvatski program, a zatim su na križanju Ulice svetog Martina i Ulice mira otkrivene i blagoslovljene nove ulične ploče. Obilježavanje Dana državnosti nastavilo se u Serdahelu. Na Trgu Nikole Šubića Zrinskog mladi tamburaši TS-a „Pomurske žice“ čekali su goste s pjesmom *Moja domovina*. U ime Serdahela uzvanike je pozdravila načelnica Viktorija Havasi, koja je u svojem govoru posebno naglasila važnost očuvanja hrvatskog nasljeđa. „Razumijem i govorim hrvatski jezik, znam šarati pisanice, praviti gibanicu, moliti se na hrvatskom jeziku i govoriti kajkavskim dijalektom. Kad čujem tamburašku glazbu, srce mi ispuni sreća, onaj pravi osjećaj da sam doma. Sve me to ispunjava ponosom i radošću. Zbog svojeg hrvatskog identiteta osjećam se malo drukčije i malo više vrijedno, ali to nije samo moja zasluga. To je zasluga mojih

roditelja od kojih sam čula hrvatski govor, zasluga učitelja koji su s profesionalnim znanjem prenosili na mene važnost očuvanja svojeg hrvatstva, a moja je obveza i želja da i svoj posao obavljam u tom ključu“, rekla je u svojem svečanom govoru načelnica te dodala kako dvojezične ploče, koje je darovala Međimurska županija, jasno pokazuju svima što znači biti mještanin jednog hrvatskog naselja u Mađarskoj. Na kraju je zahvalila svima koji su pomogli i pomažu da se hrvatsko nasljeđe očuva u mjestu i regiji. Riječi hvale za učestalu podršku obiju država u očuvanju nacionalne samosvijesti uputila je i predsjednica serdahelske hrvatske samouprave Bernadeta Blažetin. „Prekrasan je osjećaj u našoj domovini Mađarskoj slaviti Dan državnosti naše matične domovine koja nas povezuje jezikom, tradicijom i kulturom. Danas nam je ispunjeno srce jer

Načelnica Serdahela Viktorija Havasi

Veleposlanik RH Nj. Eksc. dr. Mladen Andrić

TS „Pomurske žice“ i solistica Mira Prosenjak

Marija Kanižai Prosenjak recitira pjesmu

na jednom mjestu osjećamo naše dvije zemlje koje najviše volimo”, obratila se i okupljenima te je posebno zahvalila na pomoći ustanovama i organizacijama s kojima mjesna hrvatska samouprava već desetljećima surađuje, a to su Sveučilište u Zadru, Osnovna škola Draškovec i Foto-kino klub Ivanovec. Počasni konzul dr. Atila Kos, koji od početka svoje dužnosti radi na povezivanju susjednih županija preko granice, zahvalio je Međimurskoj i Koprivničko-križevačkoj županiji na pomoći u projektima koji se provode u cilju

razvoja hrvatske zajednice u Pomurju te je istaknuo kako su s ulaskom Hrvatske u šengenski prostor Mađarska i Hrvatska postale još povezanije. Kao član pomurske hrvatske zajednice posebno je istaknuo važnost očuvanja hrvatskog jezika, koje je jamstvo za jačanje nacionalnog identiteta hrvatske zajednice u Mađarskoj. Izaslanica ministra vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske dr. Gordana Grlića Radmana prof. dr. Vanda Babić Galić prenijela je pozdrave ministra koji podržava i kulturnu i političku surad-

nju dviju zemalja. Zahvalila je Međimurskoj županiji što je prepoznala značaj pomoći pomurskim Hrvatima u čuvanju i njegovanju hrvatskog jezika, tradicije i kulture jer je jezik identitet i njega se ne smije zaboraviti, a Hrvati u Mađarskoj primjer su toga kako se čuva nasljeđe domovine. Veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Nj. Eksc. Mladen Andrić uz zahvale organizatorima istaknuo je važnost takvih konkretnih projekata kao što je donacija dvojezičnih ploča i rekao da ima još prostora za suradnju te da je uvjeren i optimističan u vezi s daljnjim ugodnim zajedničkim življenjem žitelja Republike Hrvatske i Mađarske. Zamjenik župana Međimurske županije Josip Grivec, dugogodišnji prijatelj i kontakt osoba pomurskih Hrvata, istaknuo je da su rezultati suradnje za svaku pohvalu. „Slušajući hrvatsku riječ i prekrasne hrvatske pjesme, čovjek je puna srca. Vidi se da pomurski Hrvati vole svoju domovinu, ali isto tako vole i matičnu domovinu. To dodatno daje mogućnost međusobnog poštovanja na svim razinama, a sve je to preraslo u prijateljstvo, mnoge susrete, mnoge zajedničke projekte koji se ostvaruju na dobrobit žitelja s obiju strana Mure. Postavljanje je dvojezičnih ploča i putokaz zajedničkog života te bolje budućnosti žitelja. U četiri naselja postavljene su ploče i to će se nastaviti, a naravno s time se ne iscrpljuje pomoć. U tijeku su razgovori suradnje i na drugim projektima”, rekao je zamjenik župana Međimurske županije. Na bogatom prigodnom programu nastupili su mališani hrvatskim dječjim igrama, umirovljena učiteljica Marija Kanižai Prosenjak u svečanoj narodnoj nošnji pomurskih Hrvata recitala je pjesmu Stipana Blažetina „Užgimo svijeće prijatelji moji”, a nazočni su pomurske popevke mogli čuti u izvedbi učenika Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski” Levente Baranyaija na trubi i Pjevačkog zbora „Mura”. Tamburaši sa solisticom Mirom Prosenjak izveli su domoljubne pjesme. Nakon otkrivanja dvojezičnih ploča slijedio je blagoslov ploča mjesnog župnika Istvána Martona i župnika Župe sv. Leonarda iz Goričana Josipa Drvoderića. Domaćini su organizirali i prijam u Uredu Mjesne samouprave Serdahela, a nakon toga u Kuriji Fedak (sjedištu Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin”) potpisan je sporazum između Instituta za migracije i narodnosti te Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin”.

Beta

Tijelovo i svečani ophod u Santovu

Tijelovo – svetkovina Presvetog Tijela i Krvi Kristove ili, kako ga santovački šokački Hrvati nazivaju, Brašančevo – u santovačkoj župi proslavljeno je 11. lipnja nedjeljnim misnim slavljenima na mađarskom i hrvatskom jeziku. Već po tradiciji svetkovina je između dviju misa proslavljena i zajedničkom procesijom hrvatske i mađarske vjerske zajednice, ophodom četiriju cvijećem i narodnim tkaninama okićenih oltara postavljenih oko crkve, čitanjem evanđelja, molitvom i uz blagoslov s Presvetim Oltarskim Sakramentom. Od četiri oltara postavljena na četiri strane svijeta već po tradiciji dva su bila hrvatska, a dva mađarska, a po nasljedstvu svake ih godine kite iste santovačke obitelji i njihovi pomagači. Zbog tehničkih razloga i izostanka župnog i hrvatskog kantora, koji je istodobno bio na drugoj misi u susjednom Dautovu, pjesmu kod hrvatskih oltara ove godine predvodili su članovi crkvenog pjevačkog zbora santovačkih Hrvata. Više od riječi govore nam fotografije zajedničkog ophoda hrvatskih i mađarskih vjernika. Dodajmo kako se nekad procesija održavala ulicama u užem centru naselja, a od 50-ih godina prošlog stoljeća ona je ograničena na prostor oko župne crkve. Tako je ostalo do danas, ali blagdanski običaj nije ništa izgubio niti na značaju

Ophod i obred predvodio je župnik Imre Polyák

niti u ljepoti uz okićene oltare, molitvu i pjesmu na hrvatskom i mađarskom jeziku.

S. B.

KOLJNOF – U sklopu Noći muzeja 24. lipnja u koljnofskoj seoskoj kući uz pomoć učiteljice Teri mogla se razgledati Seoska kuća. Za djecu je organizirana radionica ručnog rada dok se u „škadnju“ (štali) muzeja mogla pogledati projekcija starih fotografija (kipića) iz ostavštine Ágnes Szabó Lovas.

DONJI MIHOLJAC – Na 49. Smotri folklor „Miholjačko sijelo“ sudjelovao je i KUD „Marica“ iz Salante, i to trećega dana smotre, 16. srpnja. Još jedanput predstavili su se bošnjačkim igrama iz Salante.

SAMBOTEL – U Sambotelu je 17. lipnja na inicijativu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj gradonačelnik Sambotela András Nemény održao sastanak s predsjednikom Gradskog vijeća Grada Pule Vitom Paoletićem, uz kojega su bili i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić te prva tajnica Marina Sikora kao i dogradonačelnik Soma Horváth, nadležan za kulturu, te Adrienn Németh, savjetnica za međunarodnu suradnju. Glavni povod susreta bila je mogućnost uspostave višestruke suradnje Sambotela i Pule, osobito na temu tradicionalnog Bloomsdaya posvećena irskom književniku Jamesu Joyceu, što oba grada više godina organiziraju, ali i šire suradnje u području obrazovanja i turizma. Gradski vijećnik Vito Paoletić prethodnoga je dana posjetio Somboteljski festival *Bloomsday*, koji su svečano otvorili gradonačelnik Neményi, dogradonačelnik Horváth i veleposlanik Irске u Mađarskoj Ronan Gargan.

Izvor: mvep.gov.hr

CROATICA NONPROFIT KFT. RASPISUJE NATJEČAJ ZA 2 RADNA MJESTA:

- Novinar za područje Gradišća
- Novinar za područje Budimpešte i okolice

Opis poslova

- Novinar(ka)-reporter(ka): novine, radio, internet TV, online, društvene mreže
- Prikupljanje informacija, predlaganje tema, praćenje događaja

Uvjeti

- Izvršno poznavanje hrvatskoga jezika u govoru i pismu
 - Osnovno poznavanje mađarskog jezika
 - Samostalnost u radu, komunikativnost i pouzdanost
 - Odgovornost u izvršavanju zadataka
- Prednost imaju kandidati s vozačkom dozvolom B kategorije.

Prijava:

- Uz životopis priložiti motivacijsko pismo

croatica@croatica.hu
+ 36 30 790 06 08

PRIJAVE OČEKUJEMO DO 15. KOLOVOZA 2023.!

